

Klimato kaitos valdymo politika ir jos įgyvendinimas Lietuvoje

Climate Change Management Policy and Its Implementation in Lithuania

Vilija AUGUTAVIČIENĖ¹, Judita LIUKAITYTĖ-KUKIENĖ^{1,2}

¹Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, vilija.augutaviciene@am.lt

¹Ministry of Environment of the Republic of Lithuania, vilija.augutaviciene@am.lt

²Vilniaus universitetas, Chemijos ir geomokslų fakultetas, Geomokslų institutas, judita.liukaityte@gf.vu.lt

²Vilnius University, Faculty of Chemistry and Geosciences, Institute of Geosciences, judita.liukaityte@gf.vu.lt

DOI: <https://doi.org/10.15388/Klimatokaita.2020.9>

Paryžiaus susitarimu pasaulio valstybės sutarė dėti visas reikalingas pastangas sustabdyti klimato kaitos pokyčius globaliam atšilimui neperžengus pavojingos 2 laipsnių ribos. Europos Sąjungos (ES) poveikis klimato kaitai yra trečias pagal dydį pasaulyje, todėl perėjimas prie nulinės emisijos ekonomikos iki amžiaus vidurio yra vienas svarbiausių ilgalaikių ES, kartu ir Lietuvos tikslų. To įgyvendinimą Lietuvoje reglamentuoja du pagrindiniai dokumentai: Nacionalinė klimato kaitos valdymo politikos strategija (toliau – Strategija) ir Nacionalinis energetikos ir klimato srities veiksmų planas (toliau – NEKS).

Lietuvos Respublikos Seimas 2012 m. patvirtino Strategiją, kurios paskirtis – formuoti ir įgyvendinti Lietuvos klimato kaitos valdymo politiką, nustatyti tikslus ir uždavinius klimato kaitos švelninimo ir prisitaikymo prie klimato kaitos padarinių srityse. Šiuo metu Strategija atnaujinama 2021–2050 m. laikotarpiui. Atnaujinamos Strategijos projekte nustatomi trumpalaikiai (iki 2030 m.), indikatyvūs vidutinės trukmės (iki 2040 m.) ir ilgalaikiai (iki 2050 m.) klimato kaitos švelninimo (išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimo) ir prisitaikymo prie klimato kaitos tikslai ir uždaviniai.

Strategijos tikslas yra suformuoti ilgalaikę Lietuvos klimato kaitos valdymo politikos viziją – pasiekti šalies ekonomikos neutralumą klimatui, užtikrinti šalies ūkio sektorių ir ekosistemų atsparumą klimato kaitos keliams aplinkos pokyčiams ir, taikant darnų finansavimą ir investavimą, išplėtoti mažo anglies dioksido kiekio konkurencingą, socialiai teisingą ekonomiką, kurti naujas „žaliąsias“ darbo vietas, diegti ekoinovatyvias technologijas, pasiekti energijos gamybos ir vartojimo efektyvumo padidinimą ir atsinaujinančių energijos išteklių naudojimą visuose šalies ūkio (ekonomikos) sektoriuose (energetikos, pramonės, transporto, žemės ūkio ir kt.).

2019 m. pabaigoje Lietuvos Respublikos (LR) Vyriausybė priėmė Nacionalinį energetikos ir klimato srities veiksmų planą, kuriame numatytos visos priemonės, kurias šalis planuoja vykdyti įgyvendindama Strategijoje numatytus tikslus ir uždavinius. Iki 2030 m. šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis turi sumažėti ne mažiau kaip 9 %, palyginti su 2005 m. Ypač sudėtinga situacija yra transporto ir smulkiosios pramonės sektoriuose, kur per dešimtmetį šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį reikia sumažinti 30 %, palyginti su dabartine situacija.

2019 m. birželį LR Vyriausybės pritarimu Europos Vadovų Taryboje Lietuva pritarė klimato neutralumo siekiui iki 2050 m. Esant ambicingiems dabartinės Europos Komisijos tikslams 2050 m. pasiekti klimato neutralumą, ateinantys metai klimato kaitos valdymo politikoje mes daug iššūkių. Jau pasirodė komunikatas „Europos žaliasis kursas“, Europos klimato teisės aktas, tai kertiniai dokumentai, kuriais remiantis bus formuojamos visos ES ir Lietuvos klimato kaitos politikos gairės iki 2050 m.